

книжки за прочитъ („Жертва Аврамова“ на стихове, по прѣводъ отъ караманлийско издание, и „Хранилище души“; на тратята заглавието не помнѣ), нѣмаше срѣдство да заплати на печатаря, помоли ме да го улесня, заплатихъ на печатаря и ги взехъ. Прѣди това още, бѣхъ напечаталъ въ печат. на „Цариградски вѣстникъ“ правоучителната книга „Генрихъ Айсенфелский“, прѣведена отъ грѣцки языкъ отъ Ради Колесовъ въ Търновския затворъ, гдѣто безъ никаква присяда се държеше арестованъ.¹⁾

Това ми увлечение, да спомагамъ на новата ни книжнина, ме нагара да станж по неволя и книжарь. Отворихъ въ Търново книжарница, първа тогива, подъ управлението на Марина Пиперкова — единствения въ онова врѣме и книговецъ въ нашата стара столица. Книжарството у насъ въ онова врѣме се считаше отъ най-последния степенъ търговско занимание и то на западнали и несъстоятелни друго да вършжтъ хора. Книжаритѣ ни тогива, по примѣра на първия книгоиздатель и книгопродавецъ по *всѣя Славено-Болгарии* Найдена поклонника и пр. и пр., ходяхъ съ книжкитѣ си да се скитатъ отъ градъ на градъ и отъ панаиръ на панаиръ съ обѣдната си книжна търговия. Такъвъ бѣше нѣкой си Пенчо Радановъ, по послѣ нѣкой си Гърдовъ и други. Единъ само книжарь, Хр. Г. Дановъ сполучи да се устрои съ постоянно книжарство въ Пловдивъ, по-сетнѣ и г. Манчевъ, гдѣто книжното имъ дѣло напрѣдна и съ клонове въ по-главнитѣ градове на България, Тракия и Македония. Развитието на българското

¹⁾ Ради Колесовъ, младо момче отъ Ямболъ, дошло да се учи въ училищата въ Търново, бѣше излѣзалъ съ четата на дѣдо Никола въ Балкана на 1856 г., нареденъ отъ съзаклятициитѣ, да му бѣде секретарь, тъй като дѣдо Никола бѣше свѣтѣмъ неграмотенъ. Отъ Габровския манастиръ, гдѣто бѣше се спрѣла четата, дѣдо Никола испраца секретаря си за парламентаринъ до турската власть въ Габрово, да доложи за цѣлѣта на възстанieto, — че е народна демонстрация за подлагане въ изпълнение на дѣдения отъ Султана Хати-Хумаюнъ; но тая власть намѣри за по-добрѣ да арестува парламентарина му, а срѣщо него да испрати въоружена сила. Ето защо и какъ ученигътъ Ради Колесовъ лежеше въ затвора. За да му дамъ забавление въ затвора, намѣрихъ възможность да испросѣмъ разрѣшение да има тамъ учебницитѣ си. Дадохъ му тогива да прѣчише прѣведената вече отъ мене часть на тая книга, наедно съ грѣцкия ѝ оригиналъ, за да доискара прѣвода ѝ, който и испратихъ въ Цариградъ да се напечата. Скоро слѣдъ това, съ парично срѣдство отъ 12 х. гроша, се сполучи освобождението на поменатия, и той бѣше вече въ Ямболъ, когато книгата му се отпечати и по мое порѣчване, цѣлото издание нему се испрати въ Ямболъ, отъ гдѣто той ми достави, безъ да му ги искамъ, за разносикитѣ по напечатването, 500 екземпляри. Той учителствува слѣдъ това въ родния си градъ нѣколко врѣме и се помина въ слѣдствие три годишни страдания въ търновскитѣ затвори. Въ споменитѣ си за дѣдовото Николово възстание отъ 1856 г. ще раскажа, въ другитѣ подробности, и за тоя доблестенъ страдалецъ, Ради Колесова. Богъ да го прости!